

Norsk etnologisk gransking
Postboks 1010, Blindern
0315 OSLO

Oslo, oktober 1992

Spørreliste nr. 162

RELIGIØS ERFARING

Denne spørrelisten er laget av dr.philos. Ann Helene Bolstad Skjelbred, som lenge har interessert seg for folkelig religiøsitet. Hennes doktoravhandling fra 1982 bygger på materiale fra NEG, - den er gitt ut i bokform under tittelen Søndag. Helg i Norge 1870-1970.

Listen berører et emne som er svært personlig. Vi minner derfor igjen om muligheten for å svare anonymt. I så fall ber vi deg skrive kjønn, alder, yrke og bosted på svararket – samt å legge ved en lapp med navn og adresse så vi kan få sendt deg vår vanlige "takkt" pr. post. Lappen vil da selvsagt ikke følge svaret i arkivet.

Alt materiale som kommer inn til NEG – både med og uten navn – blir behandlet i henhold til lover om personvern og regler som gjelder for god forskningsskikk.

Les igjennom spørrelisten før du begynner å skrive.
LYKKE TIL!

1. BAKGRUNN

Begynn med å gjøre rede for din religiøse tilknytning: medlem av statskirken; luthersk fri-menighet; andre trossamfunn/religiøse menigheter; uten religiøst engasjement.

Hvor ofte deltar du i religiøse aktiviteter (pr. uke, mnd., etc.) - og hva slags aktiviteter er det (gudstjenester, møter, foreninger etc.)?

Har du hatt tillitsverv i menighet eller i forening med religiøs tilknytning – i så fall hva slags og hvor lenge?

2. ENGLER OG ENGLEVAKT

"Jeg var en liten gutt, rundt 4-5. Jeg lå sammen med min mor i senga i stua, i en liten bygd på Vestlandet. I stua hadde vi et gammeldags slagbord som sto inntil veggen, med den ene klaffen oppslått. Det var om natten, og det var helt mørkt i rommet da jeg plutselig våknet. Der, under klaffebordet, så jeg en lys og hvit engel, som lå på kne med håndflatene sammen – ikke foldet, slik vi vanligvis gjør når vi ber – og så rett fram for seg. Jeg lå slik at jeg så den fra siden. Jeg kan ikke huske om den hadde vinger eller ikke – engler er jo tjenende ånder som står for Guds ansikt, de kan da ikke være avhengige av vinger? De kan gå gjennom stengte dører og over alle avstander."

Har du hørt om at noen har opplevd å se engler eller opplevd englevakt, og hvem har du eventuelt hørt om det av:

- a) i barndomshjemmet
- b) på søndagsskolen
- c) på skolen
- d) på religiøse møter
- e) i religiøse foreninger eller andre sammenkomster

Var dette fortellinger som ble lest opp (fra bøker, blad), var det en selvopplevd hendelse eller noe man hadde hørt at andre hadde opplevd. Gjenfortell eventuelt det du har hørt.

Ble det gitt konkrete eksempler på slik opplevelse?

Har du i barndomshjemmet ditt eller i ditt eget hjem hatt bilder som framstiller englevakt, dvs. en engel som passer på barn som leker på stranden eller et annet farlig sted? Beskriv motivet!

Har du selv opplevd englevakt eller å se engler, personlig eller knyttet til noen som står deg nær? Beskriv opplevelsen, og prøv å beskrive engelen.

Hvordan forklarer du opplevelsen, og har den hatt noen konsekvenser for deg i livet senere?

3. STYRELSE

"Søsteren til en venninne av meg er veldig religiøs. Hun har det ganske vanskelig økonomisk siden hun er uten fast inntekt, og mange ganger vet hun ikke hvordan hun skal skaffe seg mat. Men hun har opplevd flere ganger at det har kommet noen til henne med en kurv med mat, uten at hun har bedt om noen ting. For henne er det helt klart en Guds styrelse."

Har du lest eller hørt fortellinger om Guds styrelse, at noen får hjelp eller at noen med Guds styrelse gir hjelp eller får "beskjed om" at de må hjelpe andre? Hvor har du eventuelt lest det eller hvem har du hørt det av og i hvilken sammenheng? Fortell den/de hendelsen(e) du har lest eller hørt.

Har du selv opplevd Guds styrelse? Fortell din opplevelse.

Hvordan forklarer du en slik fortelling eller opplevelse?

4. MANNAKORN OG BIBELVERS

"Etter at jeg ble omvendt til Gud, ba flere meg om å melde meg inn i deres ungdomsforening, men vi var selvsagt alle klar over at det gjaldt å finne Guds vilje også i en sak som denne. En dag ble jeg spurt om jeg ikke kunne tenke meg å melde meg inn som medlem i ungdomsforeningen Salem. ... Jeg svarte straks ja. Da jeg gikk hjem etter å ha svart ja, kom jeg sterkt i tvil om dette var rett, dvs. om det var Guds vilje og plan med meg. Under hele turen hjemover ba jeg om at Gud måtte vise meg sin vilje, vise meg hvilken ungdomsforening jeg skulle gå inn i. Da jeg kom hjem, ba jeg til Gud på nytt at han gjennom et ord i Bibelen måtte vise meg sin vilje i denne saken. Derfor ba jeg om at når jeg nå åpnet Bibelen og satte fingeren på et ord, så måtte nettopp det ordet gi meg hans svar. Jeg lukket øynene, satte fingeren på en side i Bibelen min, og deretter åpnet jeg øynene og så på det ordet fingeren pekte på – i stor spenning. Der kunne jeg lese: "Og han reiste sin hytte i Salem og sin bolig på Sion (Salme 76.3)."

Kjenner du til at det går an å få vite Guds vilje på den måten som er beskrevet i denne fortellingen eller ved å trekke mannakorn? Fortell slik(e) opplevelse(r).

Kjenner du dette igjen som en alminnelig måte å få vite hva Gud vil?

Når begynte du (eller noen du kjenner godt) å bruke mannakorn, og hva var bakgrunnen? Hvor ble de skaffet fra? Blir de brukt fremdeles?

5. BØNNHØRELSE

"En dag hadde mor ikke noe til middagsmat. Derfor måtte jeg prøve fiskelykken min. Jeg var alene på isen den dagen, og det var sannelig ikke med liten spenning jeg satte en diger meitemark på kroken og firte snøret ned i vannet. Men det så ikke lyst ut. Jeg ventet og ventet på at det skulle nappe, men ingen fisk ville bite. Ingenting kunne jeg kjenne og ingenting så jeg. Slik satt jeg lenge og ventet tålmodig på at jeg nok en gang måtte få fisk. Men det ble uten noe resultat. jeg begynte å bli mismodig og skuffet. Derfor kom også den tanken: "Det blir nok ikke noen sprellende aure å glede mor med til middagen i dag, nei." Mens jeg satt der ute på isen og tenkte slik, kom jeg plutselig på noe. Mor og far og bestemor hadde da lært meg at vi kunne snakke med Gud, vår himmelske far, om alle ting. Når jeg tenkte meg om, så hadde vi også ofte sett at Gud hadde svart på bønnene våre. Ja, da foldet den lille gutten der ute på isen hender og ba omtrent slik: "Kjære Jesus! Jeg vet at du kan gjøre det slik at jeg får fisk også i dag dersom du vil. Vil du nå hjelpe meg slik at jeg kan fiske nok til middagsmaten i dag. Amen!" Jeg var så vidt ferdig med bønnen da jeg kjente et kraftig napp. Og så kunne jeg gledesstrålende dra opp en fin, feit aure, den første den dagen."

Har du hørt fortellinger om bønnhørelse? Hvor eller av hvem har du hørt dem og hva var situasjonen da bønnhørelsen skjedde?

Har du selv opplevd bønnhørelse og hva var foranledningen til at du henvendte deg til Gud eller Jesus i bønn om hjelp?

6. SYND

I forbindelse med budet om å holde hviledagen hellig, hadde en mann denne opplevelsen:

"Me hadde sæter i mange år og kona og borna var oppe i fjellet medan eg dreiv onnearbeid heime på garden. Eg måtte halde ved til huset og det gjorde eg for det meste laurdagskvelden etter eg var ferdig med arbeidet heime. Så ein dag kom eg så seint til sæteren at eg rakk ikkje noko veding. Men om sundagen var det å reise heimatt. Då laut eg til å hogga opp noko ved fyrr eg reiste, men eg kjende at dette var heilagbrot. Og sannelig fekk eg luta det ut att. Alt om måndagen vart eg bodsendt at den største av dei 4 gutane hadde vorte så sjuk at eg måtte ha doktor til han..."

I denne fortellingen er det snakk om helgedagsbrudd. Har du noen oppfatning av hva som er særlig syndig i forhold til den kristne tro og et kristent liv, brudd på helgedagsbudet eller andre former for synd? Skriv hva du mener.

Tror du at synd straffer seg? Hvis du tror det, fortell hvordan.

Har du hørt fortellinger som gir eksempler på at synd straffer seg? Fortell det du har hørt, av hvem og i hvilken sammenheng du har hørt det.

Har du selv opplevd at synd straffer seg? Fortell hva som hendte og gi en tolkning av opplevelsen.

7. OPPLEVELSE AV MØTE MED JESUS

"Da jeg var barn gikk jeg med i kirken på søndagene... Antagelig hadde jeg sett et bilde av Jesus i hvit kjortel. Jeg var seks år og ble sendt til butikken, sprang og hoppet bortover da jeg plutselig fikk se Jesus livs levende komme gående midt i gaten. Jeg stoppet tvert, for han var høyere enn husene omkring. Men jeg ble ikke overrasket, men tenkte bare: "Jaså, Jesus er på besøk i Vadstena i dag." Og jeg ville neie og hilse og vise at jeg kjente ham, så jeg gikk ved siden av ham på fortauet, mens han gikk i gaten. Da vi hadde gått et stykke, ble han "visket ut" ovenfra og nedover, men svært langsomt, til jeg til slutt bare så de nakne føttene hans, men jeg så dem skritt for skritt."

Har du hørt om at noen har sett Jesus, i drømme eller i andre sammenhenger slik som i denne fortellingen? Fortell det du har hørt.

Har du selv opplevd å se Jesus, og hvordan var denne hendelsen? Hvordan forklarer du slike opplevelser du har hørt eller opplevd?

8. OPPLEVELSE AV MØTE MED DEN ONDE

"På Saus i Velfjord var dei eit tak så oppset på halda dans. Kveld etter kveld vart det svinga seg i dansen. Ute på tunet låg det ei stong på to bukkar, dei brukte ho til å hengja klede på. Denne stonga pla gutane for moro skuld hanga over, når dei var ute og kvilde seg etter ein slått. Så ein kveld dei dreiv på å dansa, så fekk dei sjå det hang ein framandkar saman med dei på stonga, og frå føtane på denne framandkaren gneista det eldgneistar. Men då var det slut med dansen, dei skjøna kva kar dei hadde vitjing av."

Har du hørt om at folk har opplevd å føle, høre eller se Den Onde? Fortell den opplevelsen du har hørt om. Hva var situasjonen, og hvordan ble opplevlsen forklart?

Har du selv opplevd å se, føle eller høre Den Onde? Fortell hva som hendte, hvordan du vet at det var Den Onde og hvorfor du tror det hendte.

Ann Helene Bolstad Skjelbred

